

“Vier de verschillen tussen regio’s”

Decennialang was het regionaal-economisch beleid van de Europese Unie erop gericht de verschillen tussen regio’s op te heffen. Instrumenten waren onder meer het clusterbeleid en investeringen in infrastructuur. Inmiddels kantelt de visie op regionaal beleid: regio’s moeten dieper in hun eigen economische DNA duiken en bottom-up-innovatiespeerpunten definiëren. Professor Dominique Foray, hoogleraar aan de École Polytechnique Fédérale de Lausanne, is een van de grondleggers van deze ‘smart specialisation strategy’.

Hoe kwam het dat dit nieuwe concept, dat u in 2008 samen met de Nederlandse econoom Bart van Ark publiceerde, zo aansloeg?

“Wij werden daar ook door verrast. Toen wij het signaal kregen dat de Europese Commissie het concept direct wilde implementeren, hebben wij erop aangedrongen het eerst op kleine schaal te testen, omdat het proces van slimme specialisatie complex is. Maar men had het direct nodig omdat de nieuwe operationele programma’s van start gingen.”

Waarom vond u het nodig om afstand te nemen van het beleid dat investeert in randvoorwaarden zoals R&D en onderwijs?

“Met horizontaal beleid en verbetering van de *framework conditions* – de zogenaamde Washington Consensus – zagen we in de achtergestelde Europese regio’s geen economische structuurversterking. De *smart specialisation strategy* is gericht op een herwaardering van de regionale karakteristieken in economie en ondernemerschap. Nederland stond hier, net als Duitsland, in het begin sceptisch tegenover. Dat is niet zo gek: topregio’s zoals Nederland en Duitsland kennen hebben het niet nodig, ze hebben voldoende schaal in een breed scala aan economische activiteiten. Maar de meeste regio’s in Europa zijn hiervoor te klein. Hier is behoefte aan meer verticaal beleid, waarin *resources* op een terrein gefocust kunnen worden. Dat betekent overigens niet dat je al het andere negeert: je hebt nog steeds goede universiteiten nodig, net als bijvoorbeeld een goed gekwalificeerde arbeidsmarkt en impulsen voor R&D.”

DOMINIQUE FORAY

Het clusterbeleid is toch ook bedoeld om die resources te bundelen?

“Heel veel clusters zijn niet gebaseerd op regionale sterktes. Ze zijn gekozen omdat andere regio’s daar ook voor kozen. Echter, om dat wat je als regio in huis hebt optimaal in te zetten, moet je differentiëren én specialiseren. Differentiëren betekent het herkennen van je eigenheid en dat uitbouwen naar een regionaal concurrentievoordeel. Bij specialisatie streef je naar kritische massa, het geeft richting aan nieuwe kenniscombinaties en kenniscirculatie. Als overheid kun je natuurlijk ook besluiten om níet te differentiëren of te specialiseren – politici vinden dergelijk horizontaal beleid vaak prettig omdat je er geen risico mee loopt. Maar diversificatie, modernisering, transformatie en vernieuwing zijn niet te realiseren met horizontaal beleid. In Nederland vraagt bijvoorbeeld de transformatie van de Rotterdamse haven om verticaal beleid.”

Innovatief ondernemerschap is een van de pijlers onder de smart specialisation strategy. Hoe werkt dat in de praktijk?

“Laten we voorop stellen dat innovatie meer is dan alleen technologische innovatie. Voor vernieuwing is integratie van kennisdomeinen nodig, over markten, financiering, technologie, productie. Dat is kennis die ondernemers hebben. De smart specialisation strategy bevat daarom een *entrepreneurial discovery process*, waarin ondernemers met alle stakeholders onderzoeken hoe vanuit bestaande bedrijvigheid, kennis en vaardigheden vernieuwing kan ontstaan. Vervolgens moet onderwijs meebewegen, als belangrijkste inputfactor voor innovatie. En de overheid moet, na besluitvorming, de realisatie van de strategie durven delegeren.”

Dominique Foray hield het eerste NAEVO-college op 18 mei over smart specialisation en skills, met aansluitend een paneldiscussie over de aansluiting van het Nederlandse onderwijs op de regionale arbeidsmarkten. Een integrale videoregistratie van dit college is te vinden op het YouTube-kanaal van ESB.

Colofon

Economisch Statistische Berichten (ESB) signaleert nieuwe ontwikkelingen in de economische wetenschap. Daarnaast worden in ESB economische inzichten toegepast om beleidsrelevante aanbevelingen te doen voor de overheid, maatschappelijke instellingen en bedrijven. Ook analyseert ESB de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse economie. Artikelen in ESB verschijnen op persoonlijke titel.

Redactie

Hoofdredacteur: Jasper Lukkezen
Eindredacteur: Robert Kleinknecht
Redacteur: Ruben van Oosten,
Paul Metzmakers, Monique Roso

Redactiemedewerkers: Gertjan Dordmond,
Matthijs Hut
Tekstredactie: De Twee Hanen v.o.f.
Vormgeving: Jacques van Schie
Uitgever: Jeroen van Dijk

Commissie van redactie

H.G. van Dissel (voorzitter),
P.H.B.F. Franses, E. de Jong, H.J. de Jong,
A.C. Meijdam, J. Plantenga, P. Vergauwen en
W.F.C. Verschoor

Rechten

ESB is een uitgave van FD Mediagroep.
De Koninklijke Vereniging voor de Staatshuishoudkunde is houder van de merknaam ESB.
Foto's: iStock / Lekkyjustdoit, Redlinevector,

_human, boygovideo, Aleutie, bingdian,
omgimages, peshkov; Hollandse Hoogte / Olaf
Kraak, Co de Kruijff, EPFL / Alain Herzog; Strip
Van Zanten: Roger Klaassen.

Publiceren

Aanwijzingen voor het aanleveren van kopij
vindt u op www.esb.nu/service/publiceren.

Abonneren

U kunt een abonnement direct online afsluiten.
Ga hiervoor naar www.esb.nu/service/abonneren.

Adverteren

Neem contact op met Jeannette van Zeijst, 020
592 86 35, jeannette.van.zeijst@fdmediagroep.nl.

Contact

Telefoon redactie: 020 592 87 77
E-mail redactie: redactie@esb.nu
Telefoon klantenservice: 0800 333 33 34
E-mail klantenservice: klantenservice@esb.nu

Postadres: Postbus 216, 1000 AE Amsterdam
Bezoekadres: Prins Bernhardplein 173,
1097 BL Amsterdam
Webadres: www.esb.nu
ISSN: 0013-0583

Verschijningsdata ESB:

13 jul., 10 aug., 7 sep., 12 okt.,
16 nov., 21 dec.

